مجله علوم زیست پزشکی پیشرفته | سال دهم | شماره ٤ | زمستان ۱۳۹۹

مقاله پژوهشی

بررسی نقش حراست در ارتقای سلامت اداری در دانشگاه علوم پزشکی فسا- ۱۳۹۹

سعید رنجبری[۱]، ابوالفضل جعفر قلیخانی[۲*]، پونه طبیب زاده[۳]

۱- گروه حقوق عمومی ، دانشگاه آزاد اسلامی، رفسنجان، ایران
۲- دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، بافق، ایران
۳- دانشکده حقوق ، دانشگاه آزاد رفسنجان، رفسنجان، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۰۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۹/۰۱

چکیده

زمینه و هدف: سلامت نظام اداری در تمام ارگان‌ها یک رکن مهم جهت پیشبرد اهداف آن‌ها است. حفاظت و صیانت از سلامت اداری یکی از وظایف اداره حراست است. هدف انجام این مطالعه بررسی نقش اداره حراست در خصوص حفظ سلامت اداری ازنظر کارکنان دانشگاه علوم پزشکی است.

مواد و روش‌ها: این مطالعه یک مطالعه مقطعی است که در دانشگاه علوم پزشکی فسا انجام شد. ۲۰۰ نفر از کارکنان به‌صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. پرسشنامه سلامت اداری و نقش حراست در سلامت اداری بین آن‌ها توزیع شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 25 تجزیه‌وتحلیل گردید.

نتایج. میانگین نمره سلامت اداری ۱۳۷/۶۳±۳۵/۶۵ از ۲۴۰ نمره ممکن بود. مردان نسبت به سلامت اداری دیدگاه بهتری نسبت به زنان داشتند؛ و کارکنان بخش درمان نسبت به بخش بهداشت و اداری دیدگاه ضعیف‌تری نسبت به سلامت اداری داشتند. اکثریت شرکت‌کنندگان نقش متوسط به بالایی را نسبت به حراست در خصوص حفظ سلامت اداری قائل بوده‌اند.

نتیجه‌گیری: دیدگاه شرکت‌کنندگان در خصوص سلامت اداری در دانشگاه علوم پزشکی تقریباً پایین است. ولی آگاهی آن‌ها در خصوص نقش حراست نسبت به حفظ و صیانت از سلامت اداری متوسط به بالا است؛ که می‌توان چنین نتیجه گرفت که کارکنان انتظارات بیشتری از اداره حراست به‌عنوان متولی حراست از سلامت اداری دارند.

کلمات کلیدی: سلامت اداری، حراست، دانشگاه علوم پزشکی فسا، آگاهی، نظام اداری

مقدمه

یکی از عوامل رشد و توسعه همه‌جانبه جامعه، وجود دانشگاه به‌عنوان یک سازمان سالم و پویاست. سازمان سالم، سازمانی متشکل از نیروی انسانی خالق، سازنده و متعهد است که از روحیه و عملکرد خوبی برخوردار است و سازمان را قادر می‌سازد نه‌تنها به اهداف خود برسد بلکه موجبات رشد و شکوفایی جامعه را نیز فراهم آورد (۱). بزرگ‌ترین نمود و مظهر نظام‌های اداری کارآمد، «سلامت اداری» است که به‌منزله محرکی برای حیات نظام‌های سیاسی حاکم عمل می‌کند (۲). یک سازمان زمانی دارای سلامت اداری است که همه منابع آن، قابلیت تأمین اهداف سازمان را به‌طور مطلوب داشته باشند و بتواند انحراف از هنجارهای اداری و قانونی و موانع اهداف سازمانی را در اسرع وقت شناسایی و تدابیر لازم و به هنگام را برای رفع آن‌ها لحاظ نمایند. نظام اداری سالم، نظامی کارآفرین و شاد خواهد بود که به رفاه و آسایش فکری، جسمی، خشنودی و انگیزه مثبت منابع انسانی در کنار تولید کالا و ارائه خدمت بر اساس نیاز واقعی مشتری و با توجه به کیفیت و کمیت آن و سودآوری منطقی توجه دارد (۳). معمولاً برای تبیین بهتر سلامت اداری، موضوع فساد اداری تشریح و توضیح داده می‌شود زیرا فساد اداری نقطه مقابل سلامت اداری در نظر گرفته می‌شود (۴). فساد اداری به‌طورکلی بـه آن دسـته

*نویسنده مسئول: ابوالفضل جعفرقلیخانی، گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، بافق، ایران.
Email: jafargholikhani@yahoo.com
https://orcid.org/0000-0003-4129-0828

[Downloaded from jabs.fums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22285105.2020.10.4.46.2]

از عوامل و پدیده‌هایی اطلاق می‌شود که به‌نوعی در روال عادی و حین انجام کار مراجعین به ادارات و سازمان‌ها ایجاد اشکال می‌کند و باعث اختلال در گردش کار افراد و ارباب‌رجوع و نارضایتی آن‌ها می‌شود و در اثر تخلفات مکرر و مستمر کارکنان به وجود می‌آید و آن را از کارایی و اثربخشی موردنظر بازمی‌دارد (۵). فساد اداری در سطح فردی موجب بروز ناهنجارهای روحی و روانی، بروز اختلافات خانوادگی، خدشه‌دار شدن اعتبار فرد و در سطح سازمانی موجب آسیب‌رسانی به فرایند توسعه منابع انسانی، کم‌رنگ شدن نظارت‌های درونی در سازمان، پایین آمدن کارایی سازمان و در سطح کلان اجتماعی نیز مانع اساسی جهت رشد و پیشرفت جامعه خواهد بود (۶). سلامت اداری در هر سازمانی گویای میزان تبعیت از قوانین و مقررات، نظارت‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی کارآمد، وجود مدیران حرفه‌ای و متعهد، دارا بودن کارکنان متعهد و شایسته در سازمان است که می‌تواند اعتماد مردم را نسبت به سازمان جلب کرده و راه را برای دستیابی به اهداف و تعالی سازمان هموار کند. سازمان‌های بخش سلامت نیز از این حیث مستثنا نبوده و لزوم توجه و وجود سلامت اداری در این حوزه با توجه به این‌که اولاً منابع انسانی در این بخش در دستیابی به اهداف نقش پررنگ‌تری دارند (۷).

عوامل متعددی در تأمین و ارتقای سلامت اداری نقش دارند. در یک تقسیم‌بندی کلی این عوامل را می‌توان در دو گروه عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی قرار داد. عوامل درون‌سازمانی عواملی مانند مقررات، قوانین، نیروی انسانی، ساختار تشکیلاتی و ابتکارات نهادی موجود برای رفع فساد اداری و افزایش سلامت اداری را شامل می‌شوند که مربوط به محیط داخل سازمان هستند. علاوه بر محیط داخلی، محیط بیرونی سازمان نیز می‌تواند با حذف شرایط نامناسبی برای نظام اداری و کاهش آسیب نظام اداری موجبات سلامت اداری را فراهم آورد. شناسایی این عوامل جهت یافتن راهکارهای افزایش سلامت اداری و حذف فساد اداری ضروری است (۸، ۹). بر اساس مطالعات، تقویت قانون‌گرایی و نظارت سازمانی از عوامل ارتقای سلامت اداری است (۱۰).

موضوع آگاه‌سازی و نظارت بر عملکرد کارکنان از ابزارهای مؤثر در جهت پیشگیری از تخلفات است که با همکاری حراست هر مجموعه که وظیفه حفظ قداست سازمان و صیانت کارکنان را بر عهده‌دارند این امکان میسر می‌شود. این وظیفه خطیر حراست از جهاتی شبیه به نهادهای بهداشتی درمانی است چنانچه این نهاد در ابتدا سعی بر آن دارد که ابتدا از هر آلودگی و بیماری پیشگیری نماید و در مرحله بعد اگر احتمالاً کسی آلوده شد او را درمان نماید و درنهایت اگر دو روش مثمر ثمر واقع نشد او را همچون یک عضو مرده و فاسد شده بدن از سیستم جدا کرده و دور بیندازد، چنین نقشی را حراست در سازمان‌ها ایفاد می‌کند. حراست در هر سازمانی تشکیلاتی با پیش‌بینی نوع تخلف‌ها و جرائمی که ممکن است در آن سازمان به وقوع بپیوندد سعی می‌کند به‌انحاءمختلف، چشم و گوش کارکنان آن سازمان را به روی دام‌ها و کمین‌های سر راه گشوده و آن‌ها را هوشیار و آگاه سازد. با این کارها اولاً جلوی خسارت‌های احتمالی که مسلماً هزینه‌های سنگینی برای سیستم دربر خواهد داشت، گرفته می‌شود. ثانیاً به این وسیله جلوی انتشار تخلف‌ها و انحراف‌ها در بین کارکنان گرفته می‌شود (۱۱).

حراست به‌مثابه دیدبان یک مجموعه اداری است که نقاط خطر و آسیب‌پذیر را در مسیر پیشروی آن مجموعه شناسایی و نقش آن در پویایی سازمان نقشی بسزاست. مراقبت از سلامت سازمان را می‌توان از مهم‌ترین وظایف حراست عنوان نمود. نگاه حوزه حراست بیش از آن‌که نگاه امنیتی باشد نگاهی پیشگیرانه و تعامل محور است و حراست می‌تواند سازمان را در حوزه سلامت و خدمت به مردم ارتقاء بخشد. مبارزه با فساد اداری یکی از خواسته‌های به‌حق مردم بوده که حراست‌ها وظیفه سنگینی در این مهم بر دوش داشته چراکه سلامت اداری و رضایتمندی مردم درگرو عملکرد صحیح حراست است. اصول سه‌گانه حراست شامل پیش‌بینی، پیشگیری و پیگیری است که با مهندسی مجدد سازوکارهای نظارتی و حراستی می‌توان به پویائی، هماهنگی و تقویت سازمان‌های نظارتی در جهت ارتقاء سلامت اداری دست‌یافت. به‌طورکلی کارکرد حراست تأمین سلامت و امنیت مجموعه دانشگاه از حیث پرسنلی، فیزیکی و اسناد است. در حوزه برخورد با تخلف نیز هدف حراست کشف جرم و دستگیری مجرم نیست و صرفاً برای ایجاد سلامت و امنیت روحی و فیزیکی در خدمت کارکنان است.

با توجه به اینکه آسیب‌شناسی نظام اداری و شناسایی راه‌کارهای مبارزه با فساد اداری باهدف نیل به سلامت اداری مهم است و تاکنون مطالعه‌ای با این عنوان در شهر فسا انجام‌نشده است، تلاش بر این است تا این مهم در دانشگاه علوم پزشکی فسا بررسی شود.

[Downloaded from jabs.fums.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.22285105.2020.10.4.46.2]

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی است که در دانشگاه علوم پزشکی فسا انجام شد. با استفاده از فرمول کوکران و در نظر گرفتن خطای ۰/۰۵ حجم نمونه ۲۰۰ نفری برای مطالعه مناسب دیده شد. ۲۰۰ نفر از کارکنان دانشگاه علوم پزشکی علوم پزشکی فسا به‌صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و پرسشنامه سلامت اداری و نقش حراست در حفظ سلامت اداری بین آن‌ها توزیع شد. پرسشنامه سلامت اداری ۴۸ سؤال و پرسشنامه نقش حراست ۷ سؤال داشت که پاسخ‌های آن‌ها به‌صورت مقیاس لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد متفاوت بود.

لازم به ذکر است از شرکت‌کنندگان قبل از تکمیل پرسشنامه‌ها رضایت شفاهی اخذ شد و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات به‌صورت محرمانه حفظ می‌گردد.

پس از تکمیل پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار SPSS 25 و آزمون‌های تی مستقل، آنالیز واریانس یک‌طرفه و ضریب همبستگی اسپیرمن داده‌ها تجزیه‌وتحلیل شد.

نتایج

در این مطالعه ۲۰۰ نفر از کارکنان دانشگاه علوم پزشکی فسا شامل ۱۱۰(۵۵٪) نفر زن و ۹۰ (۴۵٪) نفر مرد شرکت داشتند. میانگین سن شرکت‌کنندگان ۷/۴۳ ± ۳۷/۲۴ و میانگین سابقه کاری آن‌ها ۶/۹۳ ±۱۱/۷۶ بود. سایر ویژگی‌های دموگرافی شرکت‌کنندگان در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۲ میانگین نمرات ابعاد پرسشنامه سلامت اداری را در کارکنان دانشگاه علوم پزشکی نشان می‌دهد. همان‌طور که دیده می‌شود میانگین نمره کل ۱۳۷/۶۳ است که از ۲۴۰ که ماکزیمم

جدول ۱- مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان

		فراوانی	درصد
جنس	مرد	۹۰	۴۵
	زن	۱۱۰	۵۵
تحصیلات	زیر دیپلم	۱۷	۸/۵
	دیپلم	۲۱	۱۰/۵
	فوق‌دیپلم	۱۱۹	۵۹/۵
	لیسانس	۳۷	۱۸/۵
	فوق‌لیسانس	۶	۳
رسته کاری	بهداشتی	۲۰	۱۰
	درمانی	۸۸	۴۴
	اداری	۹۲	۴۶

[Downloaded from jabs.fums.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.22285105.2020.10.4.46.2]

نمره است تفاوت زیادی دارد. همچنین مردان میانگین نمره بالاتری نسبت به زنان داشتند (p<۰/۰۰۱) و کارکنان درمانی نیز به‌صورت معنی‌داری نمره پایین‌تری نسبت به کارکنان اداری و بهداشتی داشتند (p=۰/۰۰۲). همچنین بین سابقه کار و نمره کل سلامت اداری همبستگی مستقیم و معنی‌داری دیده شد.

بدین‌صورت که با یک سال سابقه کار نمره سلامت اداری ۰/۹۰۹ واحد افزایش داشت (p<۰/۰۰۱).

جدول ۳ دیدگاه کارکنان در خصوص نقش حراست را نشان می‌دهد همان‌طور که دیده می‌شود در همه ابعاد کارکنان دیدگاه متوسط به بالا داشته‌اند.

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار نمره ابعاد پرسشنامه سلامت اداری

ابعاد پرسشنامه سلامت اداری	میانگین	انحراف معیار
وضوح ابعاد نظام اداری	۲۰/۰۱	۵/۶۸
الزامات کاری معقول	۱۹/۹۳	۶/۰۷
کنترل شغل و حدود اختیارات در تصمیم‌گیری	۱۵/۲۰	۴/۴۲
حمایت اجتماعی محیط کار	۹/۰۶	۲/۳۰
رفتار عادلانه و منصفانه	۱۴	۴/۱۹
حقوق و دستمزد کافی	۱۱/۳۱	۳/۴۱
ساعت کاری رضایت‌بخش	۱۲/۷۴	۴/۵۵
امنیت شغلی	۱۶/۲۷	۵/۴۵
جو سازمانی	۸/۳۸	۲/۷۶
ترتیبات استخدامی مناسب	۱۱/۰۲	۴/۰۷
نمره کل	۱۳۷/۶۳	۳۵/۶۵

جدول ۳- نقش حراست در صیانت از سلامت اداری

	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
نقش حراست در پیشگیری از تخلفات اداری	۲۱(۱۴)	۱۲ (۶)	۶۹ (۳۴/۵)	۵۲ (۲۶)	۳۹ (۱۹/۵)
میزان موفقیت حراست در انتخاب افراد در پست‌های مدیریتی	۲۷(۱۳/۵)	۳۳(۱۶،۵)	۶۶(۳۳)	۵۲(۲۶)	۲۲ (۱۱)
نقش حراست در احقاق حقوق ارباب‌رجوع	۱۲(۶)	۱۰(۵)	۸۰(۴۰)	۵۶(۲۸)	۴۲(۲۱)
نقش حراست در صیانت از پرسنل و کارکنان	۲۴(۱۲)	۲۷(۱۳/۵)	۷۶(۳۸)	۳۷(۱۸/۵)	۳۶(۱۸)
نقش حراست در پیشگیری از نقض قوانین و مقررات اداری	۱۲(۶)	۳۹(۱۹،۵)	۴۹(۲۴/۵)	۷۲(۳۶)	۲۸(۱۴)
نقش حراست در ارتقای توان امنیتی و حفاظتی دانشگاه	۱۴(۷)	۱۶(۸)	۴۸(۲۴)	۷۴(۳۷)	۴۸(۲۴)
نقش حراست در احقاق حقوق کارکنان	۲۱(۱۰/۵)	۴۶(۲۳)	۹۲(۴۶)	۲۶(۱۳)	۱۵(۷)

[Downloaded from jabs.fums.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.22285105.2020.10.4.46.2]

بحث

در این مطالعه نمره سلامت اداری به‌طور معنی‌داری کمتر از نمره حداکثر پرسشنامه بود که تا حدودی می‌توان پی برد که کارکنان رضایت کامل از وضعیت سلامت اداری دانشگاه علوم پزشکی راضی نیستند و رضایت نسبی دارند؛ که عوامل متعدی نظیر پرداخت‌ها، وضعیت استخدامی‌ها می‌تواند تأثیرگذار باشد. زنان نمره پایین‌تری داشتند که احتمالاً به روحیات خانم‌ها در وضعیت‌هایی که آن‌ها احساس تبعیض دارند برمی‌گردد. یا همچنین می‌توان گفت که خانم‌ها ایده آل گرا تر از آقایان هستند؛ و انتظارات بیشتری نسبت به مردان دارند.

همچنین کارکنان درمان نمره پایین‌تر داشتند که حاکی از دیدگاه منتقدانه‌تر آن‌ها نسبت به کارکنان اداری و بهداشتی دارند و دلیل آن احتمالاً سختی کار و فرسودگی شغلی بیشتر بین آن‌ها است. همچنین افرادی که سابقه کار بالاتری دارند دیدگاه بهتری داشتند که احتمالاً به عادت کردن به شرایط موجود است یا می‌توان چنین فرض کرد که با افزایش سابقه کار افراد در سیستم جایگاه بهتری ازنظر کاری پیداکرده‌اند.

در خصوص نقش حراست درزمینه حفاظت از سلامت اداری در همه زمینه‌ها اکثر افراد دیدگاه متوسط به بالایی در این خصوص داشته‌اند؛ و چنین به نظر می‌رسد که آن‌ها معتقدند که حراست می‌تواند به‌خوبی از سلامت اداری دانشگاه علوم پزشکی فسا محافظت کند. ولی با توجه به اینکه موارد زیادی گزینه متوسط را انتخاب کرده بودند می‌توان گفت آن‌ها انتظارات بیشتری از حراست به‌عنوان یک واحد نظارتی دارند.

نقطه‌ضعف این مطالعه این بود که چون موضوع در خصوص واحد حراست بود افراد با حساسیت خاصی جهت شرکت استقبال نمی‌کردند.

نتیجه‌گیری

دیدگاه کارکنان از سلامت اداری دانشگاه علوم پزشکی فسا متوسط است و آن‌ها انتظارات بالاتری از واحد حراست جهت ارتقای سلامت اداری در دانشگاه علوم پزشکی فسا دارند.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافعی را اعلام نکرده‌اند.

References

1. Beik Zadeh J, Sadeghi M, Pvrdavvd E. The impact of organizational factors on the growth of professional ethics staff. Ethic Sci Technol. 2012; 7(2):55-63.
2. Memarzadeh GH, Najafi M. Identify the factors affecting the evolution of office health. Journal of Development and Transformation Management, 2017; 30:41-48.
3. Sam Ara E, Amin Aghai M. Health Administrative and Administrative Entity in Iran. Journal of Socio-Cultural Strategy. 2005;5(17):38-54.
4. Rabiie A, Bidgoli M. Boosting administrative integrity of State and public organizations; a cultural pathology. Journal of Religion & Communications 2011; 18(1):187-205.
5. Giurian H. The role of mass media in controlling corruption. Media Studies, 2012; 7(17):133-140.
6. Yganeh Y, Zahir M, Ghaffari Z. Investigating the relationship between the supervisory role of auditors and promoting the health of the administrative system.: Management accounting and auditing knowledge, 2016; 5(18):83-93.
7. Sajadi HS, Halaji F, Marouf N. Survey of Administrative Health Status from the Point of View of Health Workers in Teaching Hospitals in Isfahan. Journal of Health Based Research 2015; 1(2):123-132.
8. Salehi Amiri R, Shadalui N. Factors affecting the health of the administrative system in the realization of the administrative system transformation plan. Journal of Cultural Management, 2013; 7(19):1-13.
9. Khalfkhani M. Checking the relationship between social capital and administrative corruption. Quarterly of Rahbord. 2009; 18(53): 39-55.
10. Seedjavadin R, Hasangholi T.Investigating the effect of happiness on office health with the mediating effect of employees' quality of work life. Organizational Behavior Studies, 2016; 2(18): 1-24.
11. Yaghma, A. blog of tips and writings, pathology of protection and ways of prevention and treatment, 2020. http://ahmadyaghma.blogfa.com/post/216.

[Downloaded from jabs.fums.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.22285105.2020.10.4.46.2]

Original Article

The Role of Security in Promoting Office Health in Fasa University of Medical Sciences-2020

Ranjbari S[1], Jafargholikhani[2]*, Tabibzadeh P[3]

1. Department of Public Law, Islamic Azad University of Rafsanjan, Rafsanjan, Iran
2. Faculty of Law, Bafgh Islamic Azad University, Bafgh, Iran
3. Faculty of Law, Islamic Azad University of Rafsanjan, Rafsanjan, Iran

Received: 29 June 2020 Accepted: 21 Nov 2020

Abstract

Background & Objective: The health of administrative order in all organs is an important element to advance the goals of organs. Protection and preservation of administrative health are some of the duties of the security department. The purpose of this study was to investigate the role of the security department in maintaining administrative health from the perspective of the staff of the University of Medical Sciences.

Materials & Methods: This is a cross-sectional study conducted at Fasa University of Medical Sciences. 200 employees were selected by simple random sampling. The Office Health Questionnaire and the Role of Security in Office Health were distributed among them. Data were analyzed using SPSS 25 software.

Results: The mean score of office health was 137.63 35 35.65 out of 240 possible scores. Men had a better view of office health than women and medical staff had a weaker view of office health than the health and administration department. The majority of participants had a moderate to high role in maintaining administrative health.

Conclusion: Participants' views on office health in the University of Medical Sciences are almost low. However, their views on the role of security in maintaining administrative health are moderate to high. It can be concluded that employees have higher expectations from the security department as the custodian of administrative health protection

Keywords: Administrative Health, Security, Fasa University of Medical Sciences, Awareness, Administrative System.

***Corresponding Author: Jafargholikhani Abolfazl,** Faculty of Law, Bafgh Islamic Azad University, Bafgh, Iran.
Email: jafargholikhani@yahoo.com
https://orcid.org/ 0000-0003-4129-0828

Journal of Advanced Biomedical Sciences; 10 (2020): 3110-3115

[Downloaded from jabs.fums.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.22285105.2020.10.4.46.2]